

Brüssel, 29. november 2021
(OR. en)

14484/21

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0255(NLE)

EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	13621/21
Teema:	Nõukogu soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks

Delegatsioonidele esitakse lisas nõukogu istungil 29.–30. novembril 2021 (haridus, noored, kultuur ja sport) vastu võetud nõukogu soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks.

**NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja
keskhariduse tagamiseks**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

NING ARVESTADES JÄRGMIST:

1. COVID-19 pandeemia on mõjutanud haridus- ja koolitussüsteeme kõikjal maailmas ja kogu liidus ning pannud need enneolematu surve alla. Ühiskondlikud piirangud on kaasa toonud suuri muutusi õpetamises ja õppimises, samuti haridus- ja koolituskogukondade suhtlemises ja koostöös¹. Need on mõjutanud õpilasi, nende peresid, õpetajaid, koolitajaid ja asutuste juhte, samuti hariduse andmist toetavaid kogukonnatöötajaid, näiteks sotsiaaltöötajaid, psühholooge, muid nõustamisspetsialiste, tervishoiutöötajaid ja kultuurihariduse pakkujaid. Liikmesriigid suutsid kiiresti võtta kasutusele distantsõppelahendused ja -toe, kasutades selleks paljudel juhtudel digitehnoloogiat. On saadud kasulikke kogemusi hariduse ja koolituse andmise uute võimaluste alal; muu hulgas on märkimisväärselt kasvanud õpetajate digioskused ja -pädevused ning tihenunud sidemed koolide ja laiema kogukonna vahel. Paljudes liikmesriikides on ilmnunud aga süsteemi puudujäägid, mis seisnesid selles, et laialdaselt puudusid valmisolek ja vahendid üleminekuks teistsugusele õpetamisele ja õppimisele; see olukord tõstis esile ja süvendas olemasolevat ebavõrdsust, lünki ja vajadusi². Nende puudustega tuleb haridus- ja koolitussüsteemides tegeleda ning lisaks tuleks parandada kõnealuste süsteemide vastupanuvõimet, et muutuvate oludega edaspidi paremini toime tulla ja kohaneda.

¹ Nõukogu järeldused, milles käsitletakse COVID-19 kriisiga toimetulekut hariduse ja koolituse valdkonnas (ELT C 212 I, 26.6.2020, lk 9).

² Vt komisjoni talituste töödokument SWD(2021) 219 final, I osa, lk 6 (joonealune märkus 2).

2. Nõukogu järel dustes, milles käsitletakse COVID-19 kriisiga toimetulekut hariduse ja koolituse valdkonnas, kutsutakse liikmesriike üles jätkama „kontaktõpet ja õpetamist“ ning lisaks selle pakkuma „võimalusi kaug-, digi- ja segaõppeks“, pöörates samas „täiendavat tähelepanu võrdsete võimaluste tagamisele“. Nõukogu järel dustes digiõppe kohta Euroopa teadmusühiskonnas³ kutsutakse lisaks sellele komisjoni üles võtma „tihedas koostöös liikmesriikidega ja tõenditele tuginedes järelmeetmeid“ seoses eespool nimetatud nõukogu järel dustega, „seades eesmärgiks jõuda liidu tasandil ühisele arusaamisele lähenemisviisidest, mida rakendada tõhusate, kaasavate ja haaravate distantsõppe protsesside saavutamiseks“.
3. Digiõppe tegevuskavas 2021–2027 esitatakse Euroopa Komisjoni visioon kvaliteetsest, kaasavast ja kättesaadavast digiõppest Euroopas. Tegevuskava kujutab endast üleskutset teha Euroopa tasandil tihedamat koostööd, et õppida COVID-19 pandeemiast ning muuta haridus- ja koolitussüsteemid digiajastule vastavaks. Tegevuskavas tuuakse esile tehnoloogia potentsiaal kättesaadavama, paindlikuma, personaliseerituma ja õpilasekesksema õppimise soodustamisel. Selle eesmärk on vähendada hariduses ja koolituses ebavõrdsust, mille põhjuseks on digioskuste- ja pädevuste, asjakohastele vahenditele juurdepääsu ja töökindla internetiühenduse puudumine. Tegevuskavas rõhutatakse ka vajadust tugevdada haridus- ja koolitussüsteemides digivõimekust.

³ ELT C 415, 1.12.2020, lk 22.

4. Pädevuste arendamise edendamine on üks eesmärgi Euroopa haridusruumi kujundamisel, et „kasutada ära hariduse ja kultuuri kui töökohtade loomise, sotsiaalse õigluse ja kodanikuaktiivsuse tõukejõudude täielik potentsiaal. Samuti pakuvad haridus ja kultuur meile võimalust kogeda Euroopa identiteeti kogu selle mitmekesisuses“⁴. Nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030),⁵ seatakse Euroopa haridus- ja koolitusala koostöö peamiseks eesmärgiks liikmesriikide haridus- ja koolitussüsteemide edasiarendamise toetamine, eesmärgiga tagada kõigi kodanike isiklik, sotsiaalne ja ametialane eneseteostus, edendades samal ajal demokraatlikke väärtusi, võrdsust, sotsiaalset ühtekuuluvust, kodanikuaktiivsust ja kultuuridevahelist dialoogi, ning kestlik majanduslik heaolu, rohe- ja digiüleminek ning tööalane konkurentsivõime.
5. Euroopa sotsiaalõiguste samba⁶ esimene põhimõte näeb ette, et igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskusi, mis võimaldavad täiel määral ühiskonnaelus osaleda ja tööturul edukalt toime tulla. Samba 11. põhimõtte kohaselt on ebasoodsatest oludest pärit lastel õigus erimeetmetele, mis suurendavad võrdseid võimalusi. Nende põhimõtete tulemuslik rakendamine sõltub suuresti liikmesriikide otsusekindlusest ja tegutsemisest. ELi tasandi meetmed võivad siseriiklikke meetmeid täiendada; komisjon tutvustas oma panust Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas⁷.

⁴ COM(2017) 673 final.

⁵ ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.

⁶ ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.

⁷ COM(2021) 102 final.

6. Euroopa oskuste tegevuskavas⁸ on määratud kindlaks meetmed, millega aidatakse üksikisikutel ja ettevõtjatel arendada ja rakendada rohkem ja paremaid oskusi, tugevdades kestlikku konkurentsivõimet ja suurendades vastupanuvõimet kriisidele reageerimiseks, tuginedes COVID-19 pandeemia käigus saadud kogemustele; samuti tehakse tegevuskavas ettepanek edendada teadus- ja innovatsioonimeetmetes teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonna haridust.
7. Nõukogu soovitusel, millega luuakse Euroopa lastegarantii,⁹ kutsutakse liikmesriike üles tagama abivajavatele (st vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele) lastele hea ja tasuta juurdepääsu haridusele ja koolipõhisele tegevusele. ELi lapse õiguste strateegias¹⁰ kutsutakse üles tagama kaasavat ja kvaliteetset haridust.
8. Kiiresti muutuv ja omavahel tihedalt seotud maailmas vajab iga inimene laialdasi pädevusi ning tal tuleb neid kogu elu jooksul pidevalt edasi arendada. Elukestvas õppes arendatavaid võtmepädevusi käsitlevas Euroopa võrdlusraamistikus¹¹ määratletud võtmepädevuste eesmärk on luua alus võrdsema ja demokraatlikuma ühiskonna saavutamiseks. Võtmepädevused aitavad saavutada kaasavat ja kestlikku majanduskasvu ja sotsiaalset sidusust ning arendada edasi demokraatlikku kultuuri.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ ELT L 223, 22.6.2021, lk 14.

¹⁰ COM(2021) 142 final.

¹¹ ELT C 189, 4.6.2018, lk 7.

9. Nõukogu soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes¹² märgitakse, et pädevuste arendamist hõlbustab eri õpikäsituste ja -keskkondade edendamine, sealhulgas digitehnoloogia piisav kasutamine; haridustöötajate ja teiste õpiprotsesse toetavate sidusrühmade, sealhulgas perekondade toetamine; erinevates keskkondades omandatud võtmepädevuste hindamise ja valideerimise toetamine ja arendamine kooskõlas liikmesriikide normide ja menetlustega ning koostöö tugevdamine haridus-, kooolitus- ja õppe vallas kõikidel tasanditel ja eri valdkondades.
10. Nõukogu soovitusel jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta¹³ esitatakse ELi ajakohastatud poliitiline visioon kutseharidusest, sealhulgas selle digitaliseerimisest ja põimõppe kasutamisest. Osnabrücki deklaratsioonis kutsehariduse ja -õppe kohta, mis võimaldab majanduse taastumist ning õiglast üleminekut digitaal- ja rohelisele majandusele, märgitakse, et digiõpe võib mängida tähtsat ja täiendavat rolli¹⁴.
11. Nõukogu järeldustes tuleviku Euroopa õpetajate ja koolitajate kohta¹⁵ tunnistatakse, et õpetajad, koolitajad ja koolijuhid on hariduse ja kooolituse asendamatu edasiviiv jõud, kes tuleks kaasata haridus- ja kooolituspoliitika kujundamisse ja kes peaksid olema selle poliitika praktilisel rakendamisel sõltumatud, kuid kes vajavad ka toetust tervikliku lähenemisviisi näol põhikooolituse, töösse sisseelamise ja pideva kutsealase arengu suhtes.

¹² ELT C 189, 4.6.2018, lk 1.

¹³ ELT C 417, 2.12.2020, lk 1.

¹⁴ Heaks kiidetud 30. novembril 2020.

¹⁵ ELT C 193, 9.6.2020, lk 11.

12. Pandeemia on suurendanud pikaajalist muret laste ja noorte füüsilise, vaimse ja emotsionaalse heaolu pärast. Kõikidele lastele ja noortele tuleks pakkuda tuge, mida nad vajavad, et viljeleda tervislikku ja aktiivset eluviisi,¹⁶ soodustades eluaegseid positiivseid harjumusi, ning neil peaks olema võimalus osaleda mitmesugustes spordi- ja muudes füüsilistes tegevustes, mis arendavad motoorseid oskusi ning suurendavad vaimset ja emotsionaalset heaolu. Lapsed ja noored vajavad toetust vaimse ja emotsionaalse heaolu tagamiseks ka õppimise, sealhulgas keerulises olukorras õpiülesannete täitmise ajal ning turvalise ja vastutustundliku veebikäitumise õppimiseks¹⁷. Toetust vajavad ka need õpilased, kellele oma pere, eakaaslaste või koolitöötajate toetus on pikemat aega kättesaamatu. Samuti on oluline teha kindlaks parandamist ja heastamist vajavad valdkonnad, et tegeleda mis tahes õpikaotuste ja heaolule avalduva mõjuga.
13. Tunnistades täielikult kontaktõppe väärtust, võib eri viisidel ja eri keskkondades, sealhulgas koolis kohapeal, kodus, vabas õhus, kultuuriväärtusega paikades, töökohtades ja digikeskkonnas õppimine motiveerida lapsi ja noori tõhustama oma pädevuste laiapõhjalist arendamist. See omakorda võib aidata neid mõista formaalhariduse ja -õppe olulisust nende eluks ühiskonnas ja sellest motivatsiooni ammutada ning suurendada nende aktiivset huvi kohalike ja üleilmsete küsimuste, näiteks kestlikkuse, keskkonna ja kliimamuutustega seotud küsimuste vastu.

¹⁶ ELi tasandil on Euroopa Komisjon näiteks käivitanud kaheaastase algatuse „Tervislik eluviis kõigi jaoks“, mille eesmärk on seostada sport ja aktiivne eluviis tervise-, toidu- ja muu poliitikaga.

¹⁷ Vt Teadusuuringute Ühiskeskuse aruanne „The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets“ („COVID-19 tõenäoline mõju haridusele: mõtteid olemasoleva kirjanduse ja hiljutiste rahvusvaheliste andmetike põhjal“) (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. ja Mazza, J., 2020).

14. Haridus on üks põhilisi inimõigusi ja üks lapse õigusi. Juurdepääs haridusele peab olema tagatud sõltumata hariduse andmise keskkonnast – koolis kohapeal, muus füüsilises keskkonnas, koolist eemal või nimetatud keskkondi kombineerides – ning olenemata õpilaste erinevatest isiklikest ja sotsiaalsetest oludest. Väljaspool pandeemia konteksti, tunnistades täielikult koolis toimuva ja kontaktõppe väärtust, annab põimõpe võimaluse täiustada hariduse ja koolituse kvaliteeti, asjakohasust ja kaasavust, näiteks parandada õppimisvõimalusi maapiirkondades ja äärealadel, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades ja saartel, ning õpilaste jaoks, kes ei pruugi (ajutiselt) täisajaga koolis käia, nagu rändajate kogukondade liikmed või liikuvad töötajad, noored hooldajad, terviseprobleemidega inimesed või haiglates ja hooldusasutustes elavad inimesed, kõrgetasemelises koolituses osalevad inimesed ja kutseõppes või tasustataval tööil olevad inimesed. Kõik keskkonnad ja õppevahendid peaksid olema vähemusrühmadele, puuetega lastele ja noortele ning sotsiaalmajanduslikult ebasoodsast keskkonnast pärit lastele ja noortele võrdselt kättesaadavad ning need ei tohiks põhjustada diskrimineerimist ega segregatsiooni.
15. Põimõppekäsitused tunnistavad kooli väärtust ühise ruumina, kus toimub isiklik ja sotsiaalne suhtlus, mis on maailma mõistmise ja mõtestamise ühe viisina oluline ka õppimiseks. Sellega seoses on oluline nii kooli arhitektuur kui ka kooliruumi kujundamine.
16. Põimõppekäsitused võivad tänu erinevatele õppeülesannetele ja -vahenditele, mida need võivad hõlmata, edendada pädevuste laiapõhjalist arendamist. Digitehnoloogia kasutamine, sealhulgas seadmete võrguside, võib hõlbustada õpilaste omavahelist suhtlemist ning eri õppeprogrammide ja muude teabeallikate kasutamist ning toetada kontaktõpet ja õppimist erinevates keskkondades. Digi- ja andmepädevuste omandamist saab hõlbustada põimõppekäsituste abil. Teadusaparatuuri, avatud õppematerjalide, käsitöövahendite, igapäevaelus leiduvate ja kasutatavate objektide, avaldatud tekstide ning kirjutamis- ja visuaalkunstivahendite täiendav kasutamine võib toetada loovust ja isiklikku eneseväljendust nii üksikisikuna kui ka koostöös teistega.

17. Soodsate tingimuste tagamiseks eeldavad põimõppekäsitused sidusat ja kogu süsteemi hõlmavat lähenemisviisi. See hõlmab erinevate pädevusvaldkondade teadmistega spetsialistide kaasamist ja kogukonnaga tehtava koostöö edendamist, mis soodustab ühist vastutust laste ja noorte arengu eest. Põimõppekäsituste toetamise süstemaatiliste meetmete tõhusus sõltub ka järgmiste ökosüsteemi eri elementide vaheliste suhete kindlaksmääramisest ja toetamisest: kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud haridus- ja koolitusasutused; haridusressursside valdkond (tehnoloogia pakkujad, kirjastajad ja muude õppevahendite pakkujad); teadus-, haridus- ja koolitusasutused; kogukonnad; kodanikuühiskonna organisatsioonid ja algatused; samuti pered ja õpilased ise, olenemata nende vajadustest või võimete tasemest.
18. Põimõppekäsitused on üldlevinud tava esmakutseõppes¹⁸; pandeemiaga seotud piirangud on aga seadnud surve alla asutuste ja organisatsioonide suutlikkuse pakkuda töökohal õppimist ja säilitada suhtlus koolitajate ja mentoritega ning on mõjutanud töökohapõhise õppe pakkumist. Praktiliste kogemuste omandamise võimaluste vähenemine on rõhutanud juba teada olevat vajadust tagada, et kutsehariduses ja -õppes kasutataks ära digitehnoloogiat, sealhulgas digiseadmeid ja -õppeplatvorme, e-portfelle ning liitreaalsust ja virtuaalreaalsust simulatsioonide tarbeks. Samuti on see toonud veel kord esile vajaduse mõista ja koordineerida digitehnoloogia kasutamist õppimiseks eri õpikeskkondades (nt koolis kohapeal või praktika käigus), et valmistada õpilasi ette eluks ja tuleviku tööturuks.

¹⁸ Esmakutseõpe toimub tavaliselt keskhariduse astmes ja sellele järgnevas astmes ning eelneb tööellu astumisele. Seda pakutakse kas koolikeskkonnas (peamiselt klassiruumis) või töökeskkonnas, näiteks koolituskeskustes ja ettevõtetes, sõltuvalt riigi haridus- ja koolitussüsteemist ning majanduse struktuurist.

19. Mitteformaalse õppe tähtsus ja asjakohasus on noorsootöös, vabatahtlikus tegevuses ja kultuuritegevuses, sealhulgas rohujuure tasandi spordi valdkonnas saadud kogemuste põhjal ilmne. Mitteformaalsel õppel on oluline roll vajalike suhtlus-, väljendus-, kognitiivsete ja isiklike oskuste, sealhulgas loovuse arenemisel, mis aitab noortel täiskasvanuks saada, aktiivse kodanikuna tegutseda ja tööelu alustada¹⁹. Uute õppimisviiside kindlaksmääramine hõlmab paremat koostööd formaalse ja mitteformaalse õppe asutuste vahel²⁰.
20. Käesolevas soovituses austatakse täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Selles tunnistatakse, et haridus- ja koolitusasutuste sõltumatuse tase on liikmesriigiti väga erinev. Mõnes liikmesriigis on haridus- ja koolitusasutustel, õpetajaharidusasutustel ning õpetajatel ja koolitajatel suur sõltumatus. Käesolevat soovitust rakendatakse vastavalt riiklikele oludele.

¹⁹ Nõukogu järeldused, milles käsitletakse noorsootöö rolli selliste noortele eluks vajalike oskuste arendamise toetamisel, mis hõlbustavad noorte edukat üleminekut täiskasvanuikka, kodanikuaktiivsusesse ja tööellu (ELT C 189, 15.6.2017, lk 30).

²⁰ Nõukogu järeldused, mis käsitlevad rohujuure tasandi spordi rolli maksimeerimist valdkonnaüleste oskuste arendamisel, eelkõige noorte seas (ELT C 172, 27.5.2015, lk 8).

Võttes arvesse mõiste „põimõpe“ järgmist määratlust:

käesoleva soovitus kontekstis hõlmab põimõpe formaalhariduses ja -koolituses erinevaid käsitusi ning seda tuleb mõista selliselt, et kool (alghariduses ja keskhariduses, sealhulgas kutsehariduses), õpetaja ja koolitaja või õpilane kasutab õppeprotsessi suhtes rohkem kui ühte käsitust:

- kombineerides kooli ja muid, kooliväliseid füüsilisi keskkondi (õpetaja/koolitaja juuresolekul või ruumiliselt ja/või ajaliselt eraldatud distantsõppes);
- kombineerides erinevaid õppevahendeid, mis võivad olla digitaalsed (sealhulgas veebipõhised) ja mittedigitaalsed.

Õpetajad, koolitajad ja koolid valivad oma professionaalset pedagoogilist hinnangut kasutades nende käsituste kasutamise ja hõlbustavad seda osana kaasavatest ja tõhusatest õppeülesannetest, mis toetavad pädevuste laiapõhjalist arendamist vastavalt õpilaste vanusele, võimetele ja oludele ning kavandatud õpiväljunditele.

Muud füüsilised keskkonnad võivad näiteks hõlmata järgmist: kodu; haiglad (haigete või vigastatud laste puhul); ning teiselt poolt kultuuri- ja pärimusasutused; põllumajandusettevõtted, ettevõtted ja muud töökohad; loodusalad ja vabaõhualad; spordirajatised ja noortekohad.

Distantsõpe on määratletud kui õppimine, mille puhul on õpetaja/koolitaja eraldatud õpilasest ruumis ja/või ajas, võttes arvesse riiklikke olusid.

Veebipõhine õpe on määratletud kui õppimine, mille puhul kasutatakse digitehnoloogiat, et ühendada erinevad seadmed ning hõlbustada õpilaste ja õpetajate, koolitajate või muude haridustöötajate või muude õppijate vahelist suhtlust, sihiga omandada õpisisu või muu teave õppeprogrammide eesmärkide saavutamiseks.

Digiõppevahendid võivad hõlmata näiteks järgmist: nutitahvlid ja projektorid koostöös klassiruumides; mobiilseadmed, tahvel- ja sülearvutid, milles on rakendused töö kavandamiseks, uurimiseks ja jagamiseks; televiisor ja raadio programmide järgimiseks; liitreaalsuse ja virtuaalreaalsuse vahendid ja rakendused tõhusama interaktiivsuse tarbeks. Digiõppevahendid ei pea alati internetti ühendatud olema.

SOOVITAB KÄESOLEVAGA LIIKMESRIIKIDEL TEHA JÄRGMIST

1. Toetada COVID-19 kriisist saadud õppetundide põhjal haridus- ja koolitussüsteemide taastamist ja valmisolekut, tegeledes pandeemia tagajärgedega õpilastele, õpetajatele, koolitajatele ja teistele haridustöötajatele, töötada välja pikaajalised strateegilised põimõppekäsitused ning tugineda pandeemia ajal kasutusele võetud või katsetatud edukatele uuendustele, et jagada häid tavasid ja laiendada nende kasutamist, kooskõlas käesolevas soovitusel esitatud põhimõtetega²¹. Nende uuendustega ei asendata koolis kohapeal toimuvat ja kontaktõpet, vaid täiendatakse neid.

²¹ Komisjoni talituste töödokumendis SWD (2021) 219 final esitatud põimõpperaamistikku saab kasutada alusena konkreetsetele meetmetele, mida kohandatakse vastavalt riigi oludele.

2. Toetada õpilasi, kaaludes järgmiste meetmete võtmist:

Vahetu reageerimisena kriisile

- a) Pakkuda sellise õpikaotuse heastamiseks, mille on põhjustanud koolide osaline sulgemine ja kontaktõppele seatud piirangud, täiendavaid õppimisvõimalusi ja sihipärast tuge õpilastele, eriti neile, kellel on õpiraskused või hariduslikud erivajadused, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse või keda õppetöös toimunud häired on muul viisil mõjutanud. See võiks hõlmata näiteks suuremat individuaalset toetust ja juhendamist, mentorlussüsteeme (sh õpilastevahelist mentorlust), kaasavaid õppimiskooslusi, klassile lisaõpetaja määramist (nt koosõpetamine), suuremat nõustamistuge, täiendavat õppeaega kooliaasta ja/või koolivaheaja jooksul, juurdepääsu täiendavatele õppekeskkondadele, nagu avalikud raamatukogud ja kogukonnaruumid, ning kooliväliseid teenuseid koos pedagoogilise toega.
- b) Pidada esmatähtsaks õpilaste ja nende perede füüsilist ja vaimset heaolu. See võiks hõlmata psühholoogilise toe tugevdamist ja vaimse tervise suuniste väljatöötamist, õpilaste heaolu tagamise ja kiusamise tõkestamise põhimõtete lisamist kooli eesmärkidesse, järelevalve- ja kvaliteeditagamisprotsesse (mis toimuvad osana regulaarsest kvaliteedi tagamisest või koolide inspekteerimisest või pandeemia kontekstis koolide olukorra erihindamise raames), spetsiaalsete töötajate määramist või kvalifitseeritud vaimse tervise spetsialistidele ning tugitöötajatele ja -teenustele juurdepääsu hõlbustamist.

- c) Edendada kõikide õpilaste ja nende perede digioskuste ja -pädevuste arendamist, võttes arvesse digilõhet ja soolist digilõhet, mille juures võideldakse kõikide stereotüüpide ja eelarvamuste, kaasa arvatud soostereotüüpide ja soolise kallutatuse vastu, ning suurendades haridus- ja koolitussüsteemide digivõimekust seeläbi, et koolide ja kogukondade tasandil julgustatakse tegema investeeringuid kättesaadavatesse seadmetesse ja ühenduvusse ning pakutakse võimalusi digioskuste ja -pädevuste edendamiseks, sealhulgas kasutades edasiõppimise parandamiseks kommunikatsioonitehnoloogiat nii iseseisvaks ja ühisõppeks kui ka enesehindamiseks. Riiklikes kavades ning taaste- ja vastupidavusraha kavades ette nähtud investeeringute ja reformide rakendamisega tagatakse kõigile õpilastele juurdepääs vajalikele seadmetele ja õppimisvõimalustele.

Taastumise ning hariduse ja koolituse pikemaajalise valmisoleku toetamiseks:

- d) Uurida võimalusi töötada põhi- ja keskkooli, sealhulgas kutsehariduse ja -õppe jaoks välja põimõppekäsitused, millest saaksid kasu kõik õpilased, ning tagada püsiv positiivne mõju õpetamisele ja õppimisele, mis on kohandatud vastavalt õpilaste vanusele, suutlikkusele, erivajadustele ja õpiesmärkidele, tunnistades samal ajal täielikult koolis kohapeal toimuva õppe ja kontaktõppe väärtust. See võiks hõlmata erinevate õppevahendite arendamise ja õppeprotsessis kasutuselevõtmise edendamist, et pakkuda võimalusi uurimistööks ja eneseväljenduseks, sealhulgas teaduspädevuse, digikirjaoskuse ja meediapädevuse arendamiseks; sellise õppe toetamist, milles on õpikogemuse rikastamiseks ühendatud erinevad keskkonnad; sobiva tasakaalu loomist ühelt poolt õpetaja ja õpilase juhitud õppe ning teiselt poolt ühisõppe ja iseseisva õppimise vahel; õppemeetodite uurimist, et muuta uued võimalused atraktiivseteks ja pakkuda paremaid õppimislahendusi nii õpilaste kui ka õpetajate jaoks.

- e) Kasutada põimõppekäsitlusi võimalusena toetada õpilaste heaolu, iseseisvust ja personaliseeritud õpet (võttes arvesse õpilaste vanust, võimeid ja konkreetseid õpivajadusi) ning arendada nende isiklikku, sotsiaalset ja õpipädevust (üks kaheksast elukestva õppe võtmepädevusest,²² mida on edasi arendatud komisjoni koostatud Euroopa raamalgatuses LifeComp²³).

3. Toetada õpetajaid ja koolitajaid, kaaludes järgmiste meetmete võtmist:

Vahetu reageerimisena kriisile:

- a) Toetada õpetajate enesehindamist digitehnoloogiate kasutamise alal, samuti õpetajatele ja koolitajatele mõeldud oskuste täiendamise kursusi ja muid erialase õppe vorme, et aidata neil õpetamise käigus kasutada ja kasutusele võtta digiprogramme ja -vahendeid²⁴. Töötada välja ja levitada veebipõhiseid ja koolis kohapeal kasutatavaid pedagoogilisi mooduleid ja vahendeid, et aidata õpetajatel ja koolitajatel kohandada oma õpetamismeetodeid ja -tavasid põimõppe läbiviimiseks,²⁵ tuginedes nende kogemustele ja tagasisidele, ning arutada nendega uute vahendite ja materjalide kasutamist, sealhulgas seda, kuidas digikeskkonnas turvaliselt ja eetiliselt toimida ning kuidas õpilasi seejuures toetada.

²² Nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018, lk 1).

²³ LifeComp hõlmab kolme omavahel seotud pädevusvaldkonda, milleks on isikliku, sotsiaalse ja õpipädevuse valdkond. Igas valdkonnas on kolm pädevust: eneseregulatsioon, paindlikkus, heaolu (isikliku pädevuse valdkond); empaatia, suhtlemine, koostöö (sotsiaalse pädevuse valdkond); arengule orienteeritus, kriitiline mõtlemine ja õppimise juhtimine (õpipädevuse valdkond). LifeComp'i pädevused on vajalikud kõigis eluvaldkondades ning neid saab omandada kogu elu jooksul formaalse, informaalse ja vabahariduse kaudu. <https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>

²⁴ Euroopa Komisjon käivitas 5. oktoobril 2021 uue õpetajatele mõeldud abivahendi SELFIE, mis võib aidata õpetajatel planeerida oma digipädevuste arendamist.

²⁵ School Education Gateway platvormil on juba mõned õpetajatele ja koolitajatele mõeldud põimõppe vahendid.

- b) Pöörata rohkem tähelepanu õpetajate ja koolitajate, koolijuhtide ja muude haridustöötajate heaolule ja tööelu kvaliteedile, et leevendada stressi ja hoida ära läbipõlemist. See võiks hõlmata järgmist: juurdepääsu hõlbustamist kvalifitseeritud vaimse tervise spetsialistidele ning tugitöötajatele ja -teenustele, stressi leevendamiseks vastastikuse toetamise arendamist ja/või korraldamist ning õpetajate põhikoolituse ja erialase täienduskoolituse programmide raames paremate vastupanuvõime/vaimse heaolu alaste koolitusvõimaluste pakkumist.

Taastumise ning õpetajate ja koolitajate pikemaajalise valmisoleku toetamiseks:

- c) Integreerida põimõppekäsitus õpetajate põhikoolituse²⁶ ja erialase täienduskoolituse²⁷ programmidesse, et aidata haridustöötajatel kohandada õppe korraldust vastavalt nende tööalasele kontekstile ning aidata neil saavutada pädevus õppimise hõlbustamiseks mitmesuguste sise- ja väliskeskkondade, vahendite ja ülesannete kasutamisel.
- d) Tagada juurdepääs eksperdikeskustele ja asjakohastele vahenditele, mis suunavad ja tõhustavad põimõppekäsitusi. Toetada haridus- ja koolitustöötajaid nende konkreetsesse konteksti sobiva põimõppekäsituse arendamisel töötajate vahetuste ja vastastikuse õppimise abil, luues tugevaid koolitiime ühisõppe, võrgustike, koostööprojektide ja praktikakogukondade abil.
- e) Töötada välja suunised uute lähenemisviiside kohta hindamisele ja lõpueksamitele, sealhulgas veebis toimuvatele hindamistele ja lõpueksamitele, ning sobivad abivahendid kujundava ja kokkuvõtliku hindamise jaoks, mida saab kasutada hariduse ja koolituse erinevatel astmetel ning erinevates õppekeskkondades.

²⁶ Formaalse tunnistatud kvalifikatsiooni omandamiseks ja õpetajana töötamiseks. Õpetajate põhikoolitust pakuvad tavaliselt kõrgkoolide pedagoogikaosakonnad või sõltumatud õpetajakoolituse asutused (vt sõnastik komisjoni talituste töödokumendis SWD (2021) 219 final).

²⁷ Täiendav õpe spetsialisti karjääri mis tahes etapis eesmärgiga oma kutsealast tegevust täiustada (vt sõnastik komisjoni talituste töödokumendis SWD (2021) 219 final).

- f) Julgustada haridustöötajaid osalema uurimisprojektides ja teadusuuringutes, sealhulgas katsetama ülesannete kasutamist teistes õppekeskkondades ning digitehnoloogia kasutamist õpetamis- ja õppimisprotsesside toetamiseks.

4. Toetada koole, kaaludes järgmiste meetmete võtmist:

Vahetu reageerimisena kriisile:

- a) Pakkuda vahendeid ja ressursse põimõppeks ning anda koolidele juhiseid selle kohta, kuidas neid saab tõhusalt kasutada²⁸.
- b) Võimaluse korral rakendada või värvata täiendavaid töötajaid, et koolis ja koolivälises tegevuses jääks rohkem aega individuaalseks toetamiseks.
- c) Toetada taristut ja ressursse puudutavaid tulemuslikke partnerlussuhteid eri haridus- või koolitusteenuse osutajate vahel, sealhulgas kohalike ja piirkondlike asutuste, ettevõtlike, kutseliitude, kunstide, kultuuripärandi, spordi, looduse, kõrgharidus- ja teadusasutuste, kodanikuühiskonna, haridusressursside (sealhulgas tehnoloogia, kirjastustegevus ja muud õppevahendid) ning haridusalaste teadusuuringute osas.
- d) Toetada koole nende põimõppekäsitusi puudutavate kaasamisstrateegiate ja -tavade jälgimisel ja enesehindamisel ning puuduste kõrvaldamiseks vajalike meetmete võtmisel, sealhulgas ELi vahendeid kasutades²⁹.
- e) Parandada lapsevanemate, eestkostjate ja pere arusaamist õppekeskkondadest, -vahenditest ja -ülesannetest süstemaatilise teabeedastamise ja juhendamise teel, neile lisakoormust loomata.

²⁸ Abivahend SELFIE võib toetada koole oma hetkeolukorra ja -vajaduste analüüsimisel ning nende kohta tõendite kogumisel. Abivahend on modulaarne ja iga kool saab seda kohandada, et võtta arvesse oma konkreetset konteksti.

²⁹ Euroopa koolidele ettenähtud veebipõhine töövahend kaasava hariduse edendamiseks ja koolist väljalangemise vastu võitlemiseks pakub koolidele hulgaliselt vahendeid ja praktilisi näiteid ning enesehindamisvahendit.

Pikemaajalise taastumise toetamiseks ja organisatsiooniliste muutuste tegemise suutlikkuse suurendamiseks

- f) Investeerida koolide ja distantsõppekeskkondade kiiresse internetiühendusse, kuna sellest sõltub veebipõhine õpe, ning kavandada lisaks sellele tehnilise taristu hooldust ja ajakohastamist.
- g) Võimaluse korral ja vastavalt riiklikele ja piirkondlikele eeskirjadele ja oludele võimaldada piisavat autonoomiat kooli tasandil (koolinõukogude ja koolijuhtide poolt) otsuste tegemisel, et hõlbustada innovatsiooni, reageerimisvõimet ning kohalike ja piirkondlike vajadustega kohendamist.
- h) Toetada koolijuhte, kellel on organisatsiooniliste muutuste ja pidevate täiustuste läbiviimisel keskne roll, pakkudes neile spetsiaalseid erialase arengu võimalusi ja suuniseid koolijuhi rolli täitmiseks. Toetada koole ja nendega seotud haridus- ja koolitusteenuse osutajaid, et nad võtaksid oma strateegilistes plaanides ja kooli täiustamise protsessides arvesse põimõppekäsitust, mis võib hõlmata enesehindamisvahendite kasutamist.
- i) Toetada dialoogi ja võrgustikutööd eri sidusrühmade, sealhulgas perede vahel, kes osalevad koolis kohapeal ja muudes füüsilistes keskkondades ning distantsõppe vormis toimivas õppetöös, et saada tagasisidet ja ideid edasiseks arenguks erinevatest allikatest. See peaks hõlmama ka dialoogi, suuniseid ja strateegiaid laste ja noorte turvalisuse kaitsmiseks, samuti nende andmete konfidentsiaalsuse ja kaitse ning nende julgeoleku ja eraelu puutumatuse tagamiseks digitaalses maailmas.
- j) Võimaluse korral kasutada koolide sisese ja/või välishindamise ja kvaliteedi tagamise mehhanismides õppekeskkondade ja -vahendite kombineerimist nii, et peale kooli on hõlmatud ka muude teenuseosutajate hindamine või nende kaudu toimuv hindamine.

5. Kasutada täielikult ära ELi rahalisi vahendeid ja eksporditeadmisi, eelkõige programmi „Erasmus+“, taaste- ja vastupidavusrahatut, Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), programmi „Digitaalne Euroopa“, programmi „Euroopa horisont“ ja tehnilise toe instrumenti, et viia ellu reforme ja investeerida taristusse, abivahenditesse ja pedagoogikasse eesmärgiga suurendada vastupanuvõimet ja koolide valmisolekut tulevikuks.
6. Investeerida poliitikaküsimusi ja selliste algatuste mõju haridusökosüsteemile käsitlevatesse teadusuuringutesse ning nende küsimuste ja algatuste jälgimisse ja hindamisse, et tugineda saadud kogemustele ja saada teavet edaspidiste poliitikareformide jaoks, sealhulgas tuginedes õpilaste kogemustele ja kogutud andmetele, kui need on kättesaadavad, et töötada välja parimad tavad ja kohandatud tehisintellektilahendused paremate õppeprogrammide kavandamiseks.
7. Võtta käesoleva soovitusel rakendamiseks meetmeid ja järelmeetmeid koostöös riiklike ja piirkondlike haridus- ja koolitussüsteemidega. Võtta asjakohasel juhul arvesse kõiki meetmeid, mis toetavad Euroopa lastegarantii rakendamise riiklikes tegevuskavades põimõppekäsitusi.

KUTSUB KOMISJONI ÜLES SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA RIIGI OLUSID NÕUETEKOHASELT ARVESSE VÕTTES

1. Toetama – tingimusel et meetmeid kehtestatakse ja arendatakse edasi – soovituse rakendamist, hõlbustades vastastikust õppimist ja teabevahetust liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmade vahel järgmise kaudu:
 - i) strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030)³⁰;
 - ii) uus Euroopa digiõppe keskus ja uus struktureeritud dialoog liikmesriikidega, mis seatakse sisse digiõppe tegevuskava 2021–2027 raames selleks, et toetada valdkondadevahelist koostööd digiõppe valdkonnas;
 - iii) ELi haridus- ja koolituselased veebiplatvormid ja -kogukonnad, sealhulgas School Education Gateway, eTwinning ning Euroopa koolidele ettenähtud veebipõhine töövahend kaasava hariduse edendamiseks ja koolist väljalangemise vastu võitlemiseks.
2. Toetama vabatahtlikkuse alusel kasutatavate vahendite arendamist koostöös liikmesriikidega, näiteks:
 - i) tõenduspõhine juhendmaterjal õppe kavandamise ja koolide korraldustavade kohta seoses põimõppekäsitusega, sealhulgas võimalike digivahendite, õppimise hindamise ja valideerimise viiside ning andmekaitse, eraelu puutumatuse ja veebiturvalisusega;
 - ii) kvaliteetse digitaalse õpisisu loomine ja jagamine, samuti praegu komisjoni poolt arendatava Euroopa digitaalse õpisisu raamistiku potentsiaali uurimine.

³⁰ ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.

3. Toetama õpetajate, koolitajate ja muude haridustöötajate erialase arengu ja õppe võimalusi:
- i) pakkudes õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja õpetajate koolitajatele School Education Gateway platvormi raames kõigile avatud e-kursusi põimõppekäsituse kohta ning edendades nende kursuste laialdast kasutamist koolide haridustöötajate seas;
 - ii) jagades programmi „Erasmus+“ töötajate vahetuste, projektide ja võrgustike häid tavasid, sealhulgas eTwinningu veebikogukonna, programmi „Erasmus+“ raames loodavate „Õpetajate akadeemiate“ ja kutseoskuste tippkeskuste kaudu;
 - iii) pakkudes õpetajatele uut veebipõhist abivahendit SELFIE, et aidata õpetajatel analüüsida oma digipädevusi ja kavandada nende edasiarendamist. See tugineb SELFIE abivahendile kogu kooli digiplaneerimise jaoks, mis võib aidata toetada tõhusaid põimõppekäsitusi, sealhulgas kutsehariduses ja -õppes.
4. Tegema koostööd kõigi sidusrühmadega, sealhulgas tarkvara ja riistvara pakkujatega, et leida võimalusi digitaalse taristu ja vahendite parandamiseks ning nende kasutamiseks hariduses ja koolituses, samuti rõhutada selles kontekstis konfidentsiaalsuse ja andmekaitse tähtsust.
5. Toetama algatusi, mille eesmärk on arendada edasi ja edendada kaasavat ja võrdsetel võimalustel põhinevat kvaliteetset haridust ja elukestva õppe võimalusi kõigi jaoks, eelkõige seoses sellistes erinevates olukordades olevate õpilaste kaasamisega, mis mõjutab nende juurdepääsu konkreetsetele õppekeskkondadele ja -vahenditele, ning selliste õpilaste kaasamisega, kes vajavad õppeprotsessis sihipärast toetust.

6. Jätkama liikmesriikide toetamist reformide läbiviimisel, mille eesmärk on parandada haridus- ja koolitussüsteemide kvaliteeti ja kaasavust ning toetada nende digivalmidust kooskõlas digiõppe tegevuskava 2021–2027 eesmärkidega.
7. Käsitlema põhi- ja keskkoolihariduse, sealhulgas kutsehariduse ja -õppe põimõppekäsituse arendamist Euroopa haridusruumi ja digiõppe tegevuskava 2021–2027 korrapäraste eduaruannete raames.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja
